

УДК 781.7 (477.81)

Юрій Рибак (Рівне-Львів)

ЛОКАЛЬНІ ОБРЯДОВІ МЕЛОФОРМИ У ВЕРХНЬОПРИП'ЯТСЬКОМУ БАСЕЙНІ

Кандидат мистецтвознавства, доцент. Доцент кафедри музичного фольклору Рівненського державного гуманітарного університету, старший науковий співробітник Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка. Тел.: 050 186 45 06, e-mail: yurij_rybak@ukr.net

Досліджуються рідкісні та локально своєрідні обрядові пісенні форми, виявлені у процесі фронтальних експедицій на півночі Волинської області. Такими є 17 із 46 верхньоприп'ятських мелотипів. Географія ареалів цих наспівів виказує існування трьох консервативних діалектних груп, що, очевидно, має свою історичну підоснову.

Ключові слова: Верхня Прип'ять, обрядові пісні, локальні форми, мелотип, ареал.

У кожному етнічному осередку, навіть на рівні найменших діалектних формувань, побутують відомі в широких масштабах обрядові пісенні мелотипи, що свідчить про більш чи менш інтенсивні і тривалі процеси етнокультурних взаємин на великих просторах, значно рідше – локальні форми, завдяки яким чи не найкраще визначається самодостатність кожної із таких груп поселень, а також реконструюється їхня своєрідна історія.

Досить багато таких локальних форм побутує на території Західного Полісся, особливо в межах верхньоприп'ятського басейну, де найактивніше контактували слов'яно-балто-германські племена та, зокрема, відбувались важливі процеси зародження і розвитку слов'янства.

Саме цей осередок, головню у межах так званої Верхньоприп'ятської низовини (північні райони Волинської області), упродовж 1996–2002 років інтенсивно обстежувався автором¹, унаслідок чого виявлено загалом 46 обрядових мелотипів, з яких щонайменше 17 відзначаються локальною специфікою.

Навіть більшість із загальнопоширених на Західній Україні мелотипів у верхньоприп'ятському масиві набувають суттєвих варіантних видозмін, що демонструє розвиненість та водночас консервативність

місцевої традиції. Однак на особливу увагу заслуговують рідкісні форми, окремі з яких мають відповідники в територіально віддалених осередках, а деякі взагалі невідомі поза межами Верхньоприп'ятської низовини. Очевидно, що кожна з таких форм заслуговує на увагу в окремій студії, у пропонованій же публікації подається їхній загальний звід, основні музичні характеристики, ареал побутування та в окремих випадках географічно-історичні паралелі.

Насамперед варто обумовити параметри характеристики локальних мелотипів, а також деякі прикметні властивості абсолютної більшості наспівів. Розглядатимуться винятково ті композиції, які не побутують на прилеглих територіях у такому ж етнографічному контексті (на жанровому рівні) та в настільки численних проявах. За умови наявності цілої групи споріднених відповідників рідкісної форми, через брак місця, в цій статті у процесі аналізу наводиться лише основний типовий мелодичний зразок, однак усі їхні характеристики демонструються у кінцевій таблиці 1. Більшість творів транскрибовано тільки на рівні першої строфи, попри те, що в подальшому мелодичному розвитку траплялися варіантні відхилення; поетичні ж сюжети, властиві групі відповідних мелотипів, стисло окреслюються біля кожного із зразків в дужках.

Стосовно самих пісенних форм, звертає на себе увагу наступне. Ареали окремих типів на периферії Верхньоприп'ятської низовини виходять за її межі та потребують подальших досліджень для точного визначення їхніх кордонів. Не всі з форм поширені **у кількості, достатній для виділення в категорію пісенного типу**, однак є всі підстави вважати такі твори

¹ За спеціальною науковою програмою у терені працювала група співробітників Проблемної науково-дослідної лабораторії музичної етнології Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка: Юрій Рибак, Ліна Добрянська, Ірина Федун, Лариса Лукашенко, Антоній Поточняк, Василь Коваль. Основні результати цієї роботи висвітлено у дисертації автора [12].

музичними раритетами, які, можливо, вийшли з ужитку деінде, а тому існує нагальна необхідність звернути на них особливу увагу. Деякі з композицій зустрічаються масово поза межами верхньоприп'ятського басейну, але поміж іншими обрядовими жанрами та з дещо видозміненими музично-ритмічними ознаками; більше того, окремі структури «мігрують» із жанру в жанр тут таки.

У будь-якому разі, кожна із нижченаведених форм представляє інтерес для етномузикології не тільки у руслі розвитку типологічних досліджень, а й може послужити підказкою, у т.ч. і для науковців суміжних дисциплін, для розв'язання архіважливих історико-діалектологічних проблем.

Отож, у хронологічному порядку спершу розглядатимуться календарно-обрядові форми (зимові, весняні та літні), відтак сезонно-трудова (жнивні та наспіви, умовно-приурочені до землеробських польових та збиральницьких лісових робіт) та насамкінець твори весільного жанрового циклу.

У зимовому циклі досліджуваної території поміж численними колядками фактично усіх відомих типів виявлено лише одну локальну мелоформу. За ритмо-організацією її можна вважати пірихичним аналогом загальновідомого ямбічного мелотипу, визначеного Володимиром Гошовським як тип А [2, с. 88–91]. Причому, як і в класичному вигляді, у верхньоприп'ятському басейні трапилися два різновиди цих колядок – простіші однорядкові (приклад 1) та дворядкові, у яких післа рефрена буквально повторюється друга силабогрупа.

Весняний цикл представлений чотирма своєрідними пісенними формами, яким відповідають численні пісенні зразки, локалізовані переважно у центрі Верхньоприп'ятської низовини (див. картосхему К9-2). Попри те, що перший із них (приклад 2) інформанти відносили до категорії веснянок (рідше до "рогулейок"), є підстави вважати цю композицію приуроченою в минулому до ритуально-обрядових обходів зі співом величальних пісень, свого роду «весняне колядування» – за композиційними ознаками (форма аб;рб) та поширеним у цій місцевості звичаєм "ранцювати" на Великдень (за місцевим висловом – *ходять ранцювати волочєбники*). Характерною особливістю повнішого різновиду цієї форми є наявність рефрену *рано-не-рано*, тоді як у простіших композиціях двічі повторюється перший рядок (на карті – значки 2а і 2б). Цікаво, що така сама структура 54₂ побутує у верхньоприп'ятському басейні і серед купальських творів (це загальнопоширений в Україні купальський мелотип), і як весільний пісенний тип, причому деколи навіть в одних і тих самих селах.

Функційно споріднений із попереднім (також за припущенням) наступний тип, який виявляє приналежність до групи волочєбних пісень. Щоправда, достатньої кількості сюжетних елементів, на основі яких можна було б віднести ці твори до категорії весняних величальних, у піснях не виявлено: крім поширенішого визначення "постові", їх ще тут називають також просто "веснянками", а за часом виконання відносять

виключно до передвеликоднього періоду. Найбільше поміж собою варіанти цього типу відрізняються рефренами, що виявляє цікаві етапи трансформації первісних структур. Найповніший різновид «волочєбного» типу має рефрен *далалом (приклад 3), додоло, гей, лололо* або *гей, рано-раненько* чи, очевидно, сучасніше, *гей, весно-прекрасна*. У простіших модифікаціях, можливо через втрату розуміння слів рефрена, співається просто *гей* або ж взагалі рефрен випускається.

Складну композиційну будову представляє третій весняний мелотип, кілька із зафіксованих зразків якого звалися виключно "рогулейками" (приклад 4). За формою він споріднений із найпоширенішим на західноукраїнських теренах весільним ладканковим мелотипом [9, с. 98–99]. Щоправда, і мелодично, і темповоритмічно весняні наспіви мають суттєві відмінності. На протигагу розміреному гуртовому виконанню весільних творів, *рогулейкам* властивішим був одноосібний напіврубатний спів.

Остання з локальних весняних форм виразно виявляє приналежність до групи розважально-ігрових творів та виконується на відомий гаївковий сюжет "Володар" (приклад 5). В основі цього твору лежить популярна у групі західнополіських архаїчних обрядових наспівів метроритмічна структура, відома як «козачок навпаки» – . Однак у даному випадку виявив себе **типово верхньоприп'ятський прийом контамінації** різних за природою 7-складового музичного та 6-складового поетичного компонентів, унаслідок чого форма набула досить оригінального вигляду із ланцюговим поєднанням елементів та, відтак, **систематичними нелогічними цезурами**.

У літньому календарному циклі верхньоприп'ятського басейну, як і в будь-якому іншому осередку, не культивувалося багато обрядових форм, однак навіть ті кілька, що виявлені нашими експедиціями, характеризуються локальною специфікою.

Насамперед слід згадати про часткове проникнення зі сходу до оз. Люб'язь троїцького обряду "водіння Куста", який щільно побутує у зоні етнографічної Пінщини. Однак через порівняно добру дослідженість цього обряду та неодноразово охарактеризований у різних наукових матеріалах² єдиний кустовий мелотип зі структурою 46₂, немає потреби наводити цю форму.

Другий із троїцьких наспівів, якщо так можна назвати цю унікальну, досі ніде більше не виявлену форму, зафіксовано в одиничному варіанті у с. Гірки (приклад 6). З розповіді інформантки, цей спів вона почула нібито від самих русалок, яких мала нагоду зустріти на другий день Трійці ще в передвоєнний час³. За її слова-

² Від редактора. Див., зокрема: Клименко Ірина. Наспів «весні-трійці» на Пінському Поліссі // Родовід. – Київ. – 1995. – Ч. 11. – С. 82–92; *Можейко Зінаїда*. Песни Белорусского Полесья. Вып. 1. – Москва, 1983. – С. 10–11; карта 3; №№ 45–48.

³ З етнографічного боку звертає на себе увагу факт співпадіння поведінки міфічних істот із описаним у статті К. Квіткі обрядовим дійством, яке колись відтворювали сільські дівчата в північній частині Чернігівської області [5, с. 42]. Як і там, у західнополіському селі русалки,

ми, співали вони, побравшись за руки та йдучи дорогою біля кладовища. Стосовно музичної характеристики, цей мотив відповідає ознакам вокалізу, із остинатним повторенням єдиної мелодичної фрази та слова *умру*. Зважаючи на унікальність явища, запис було зроблено двічі протягом збирацького сеансу, після невеликої перерви. При першому виконанні фраза мала мажорний нахил (див. варіант *a*), тоді як при другому – мінорний (варіант *b*). Це, очевидно, не дає підстав сумніватися в достовірності відтвореної інформанткою мелодії, оскільки чергування великої і малої терцій – звичне явище в обрядових наспівах Полісся [7, с. 416].

Ця ж інформантка виконала ще одну рідкісну літню форму, приурочену вже до обряду Купала (приклад 7). Наскільки відомо, наспіви такої будови також не властиві ні українській, ні білоруській купальській обрядовості, натомість їхні сюжетні варіанти жартівливого змісту наявні в деяких друкованих джерелах [11, с. 61; 3, с. 436]. Можливо, колись ці наспіви супроводжували ритуальні хороводи, та з часом вийшли з ужитку. Принаймні на рівні композиції така гіпотеза може підтверджуватися їхньою спорідненістю із великою кільцевою формою (ВКФ).

Парадоксально, але на верхньоприп'ятській території, де ще сто років тому переважали болота, піски та ліси, побутувало найбільше в Україні сезонно-трудова, зокрема, жнивних мелотипів – дев'ять, тоді як в областях із чорноземами ця кількість зазвичай не перевищує 1–2. Більше того, шість із виявлених на Західному Поліссі форм належать до категорії локально своєрідних.

Перший із мелотипів належить до групи жнивних та містить одноцільну 7-складову структуру у двох мелорядках (приклад 8). Цій формі чимало уваги приділив у своєму нарисі Климент Квітка [4, с. 78–86], а Ірина Клименко присвоїла йому умовну назву «турійський» (за основним ареалом у басейні р. Турія – правої притоки Прип'яті) [6, с. 11]. Аналогічна дворядкова форма часто трапляється лише серед галицьких гаївок, переважно з текстом *Скакали дикі кози*.

Друга з локальних жнивна форма відповідає 8-мискладовій структурі та в досліджуваному осередку зустрічається у трьох різновидах, що генетично виходять зі схеми: . (див. групу 9 у таблиці 1). Два жнивні мелотипи мають тут найбільше поширення, отож варто охарактеризувати саме їх. Перший різновид відзначається досить оригінальною непропорційною формою (приклад 9б). Нормою у цих творах є темповий контраст між рубатним, вираженим вісімковими тривалостями, сольним заспівом і двічі збільшеним, витриманим у рівному темпі гуртовим приспівом.

Інший різновид 8-складового жнивного мелотипу саме із такою ритмоструктурою відоміший у всій Україні та навіть за її межами серед весільних наспівів, однак у сезонно-трудова обрядовості виявлений лише на теренах верхньої Прип'яті (приклад 9в).

Ще одна локальна жнивна форма пов'язується з ритуалом *"завивання бороди"* (приклад 10). Цей мелотип подібний до весняних наспівів типу «Просо», хоча у ньому немає антиметаболи – дзеркального протиставлення 3-складників. Подібна форма зустрічається серед жнивних наспівів Східного Полісся, зокрема в басейні верхнього Дніпра вона приурочена також до ритуалу обжинкової бороди [10, с. 51].

Останній із жнивних мелотипів поширений на лівому березі Прип'яті з продовженням на територію Берестейщини (картосхема К10-4), а з-поміж групи обжинкових наспівів його вирізняє характер виконання, наближений до голосільної манери (приклад 11). У дослідженні І. Клименко він власне і номінований як "жниво-голосіння «Берестя»". Своєрідність цієї форми спричинена рубатним викладом, який, поряд із сповільненням темпу, стає причиною складних ритмічних трансформацій. Ефект підсилюється й згаданим *нелогічним або парадоксальним фразуванням – одним із улюблених місцевих виконавських прийомів*.

У сезонно-трудова циклі Верхньоприп'ятської низовини виявлено ще дві місцеві форми, пов'язані із польовими та лісовими роботами, які місцеві виконавці відносять до універсальної групи *"літо"*. 12-складова в основі композиція зустрічається і в інших регіонах, зокрема на території Середнього Полісся, але вже як звичайна пісня і не в такому сюжетному розмаїтті. У досліджуваному регіоні, переважно з правого боку Прип'яті, ці пісні відіграють умовно-приурочену функцію під час збирання ягід та грибів, поління городини, косіння та сушіння сіна тощо (приклад 12). Унаслідок рубатного виконання у творах цього типу відбувається знайоме додання міжрядкової цезури за рахунок вкорочення останнього складу першого рядка та його компенсації наприкінці наступного 5-складника.

Другий мелотип групи *"літо"* також універсальний за призначеністю, та найчастіше ці пісні звучать сінокосними (приклад 13). Для них властива нестійка структура вірша, близького до звільнено-силабічного, в якому серед 5-, 6- та 7-складників явно переважають 6-складники. Натомість мелоритмічний рисунок цих творів більше нагадує згаданий поміж веснянок «обернений козачок».

Як і в сезонно-трудова, у **весільному циклі** також визначено п'ять локально своєрідних форм, попри те, що загалом у верхньоприп'ятській традиції весільний обряд налічує аж двадцять п'ять мелотипів.

Ареал першої весільної форми (приклад 14) не замикається басейном верхньої Прип'яті, навпаки – його ядерним осередком можна вправі називати східнокарпатський масив, а саме Гуцульщину. Такими є невеличкі вступи, очевидно колись винятково ритуально-магічної функції (замовляння), визначені Б. Луканюком як «передладканки» [8].

Слід взяти до уваги той факт, що лише у кількох селах біля витоків Прип'яті (картосхема К9-1) ці форми на момент запису виконувались як нероздільна формула до кожного весільного наспіву, навіть не строго приуроченої функції, зокрема до куплетних пісень типу *Вже би-м була їхала*. Це відрізняє прип'ятські зразки від

одягнуті в біле й увітчані, з розпущеним волоссям йшли в ряд, а в центрі була найставніша дівчина.

карпатських, де передладканки передували лише важливим ритуальним творам, переважно тирадної форми.

Не без впливу сезонно-трудової творчості у верхньоприп'ятській традиції поширились кілька весільних наспівів із аналогічною наспівам циклу "літо" ритмічною структурою *46₂ (приклад 15). Щоправда, це стосується лише варіантів зі сходу території, де сезонно-трудова пісня такої ж будови дуже популярні. Відповідники ж із весільного обряду фіксувались тут зрідка, у невпевненому виконанні та, як правило, з поетичним текстом, що виявляє приналежність радше до звичайного циклу, наприклад: *Ой надобраноч, дівчино, надобраноч // Ой подай, подай білу ручейку на ноч*. Інколи цей же сюжет зустрічався на заході низовини і вже в строгому прикріпленні саме до весілля⁴.

Не претендує на цілковиту своєрідність і наступний із весільних типів, виявлених також біля витоків Прип'яті (приклад 16). Цей різновид спеціально досліджувався В. Гошовським, який епіцентр найактивнішого їхнього побутування визначив за Лемківщиною, а тому вважав такі наспіви за походженням лемківськими, вірніше «протолемківськими» («блочно-хорватськими») [1, с. 78]. Ця композиція відзначається внутрішньою структурною стабільністю та відома з єдиним поетичним текстом (за початковими словами повніших варіантів – *Калиновий мосте, гнися не ломися*) та постійними словами рефрену – *Наш милый Боже*.

Остання з локальних весільних форм поширена на сході Верхньоприп'ятської низовини в кількох варіантних зразках різної конструкції, однак єдиної тектонічної основи, що відповідає ознакам ВКФ (приклад 17). Твори пригадувались виконавцями не без труднощів, часто в неточному відтворенні, але в той же час кожен із них свідчив про старовинність цих пісень. Судячи з характеру виконання, ритмічної структури і поетичного тексту наспівів, вони, найімовірніше, могли колись виконуватись під час зовсім забутих нині весільних ритуальних хороводів.

На завершення розгляду локальних обрядових мелодформ, поширених у верхньоприп'ятському басейні, доцільно висловити кілька спостережень щодо географічних властивостей більшості з них. Так, ареали основних, гіпотетично первинних модифікацій пісенних типів концентруються у межах трикутника міст Ратне – Камінь-Каширський – Любешів (див. картосхеми). Зокрема, лише тут або ж відразу на периферії побутували більшість із охарактеризованих вище весняних (у таблиці 1 ритмотипи 2, 3а, 3в, 3г, 4, 5), а також кілька своєрідних сезонно-трудова пісень (ритмотипи 8, 9в, 12, 13). Іншим автономним середовищем культивування своєрідних форм виступає верхів'я Прип'яті. Щоправда, поодинокі місцеві композиції (типи 10, 14–16) мають розгалужене продовження у південному напрямку та, що цілком природно, відразу ж на лівому березі Західного Бугу. Два названі найсвоєрідніші верхньоприп'ятські осередки розмежовуються ще однією відносно автономною територією, де також побутували кілька оригінальних форм (типи 1, 9а, 9б), однак через розмитість ареалів цих наспівів неможливо визначити географічні контури самої зони. Втім, у подальших дослідженнях, найімовірніше, слід шукати історичне підтвердження існу-

ванню саме цих трьох найконсервативніших діалектних груп у басейні верхньої Прип'яті.

Крім того, надалі було б бажано на рівні кожної з етнологічних дисциплін зробити звід локально своєрідних форм та явищ, а в підсумку узгодити картографію своїх досліджень. Можливо, таке заглиблення у найконсервативніші фольклорні пласти допоможе прояснити діалектологічну, а відтак історичну картину у верхньоприп'ятському басейні та інших стратегічно важливих з позиції слов'янознавства теренах.

⁴ Власне біля витоків Прип'яті сезонно-трудова твори "літо" не зустрічаються взагалі, а 12-складовий тип відрізняється за мелодичними складовими та виявляє повну приналежність саме до весільного обряду. Крім згаданого сюжету, тут зафіксовано кілька інших, суто обрядових варіантів.

Література

1. *Гошовский Владимир*. По следам одной свадебной песни славян / В. Гошовский // Гошовский В. У истоков народной музыки славян: Очерки по музыкальному славяноведению. – Москва : Сов. композитор, 1971. – С. 50–80.
2. *Його ж*. Типы украинских колядок и ареалы их распространения / В. Гошовский // Там само. – С. 85–97.
3. *Ігри та пісні: Весняно-літня поезія трудового року* : [Збірник] / Упоряд., передм. і прим. О.І. Дея; нотний матеріал упоряд. А.І. Гуменюк. – Київ : Вид-во АН УРСР, 1963. – 671 с. : нот.
4. *Квітка Климент*. Наспіві живних пісень північно-західних районів території поширення української мови / К. Квітка // Квітка К. Вибрані статті : У 2 ч. / упоряд., передм. та комент. А.І. Іваницького. – Київ : Музична Україна, 1985. – Ч.1. – С. 66–96.
5. *Його ж*. Русальні пісні / К. Квітка // Там само. – С. 42–49.
6. *Клименко Ірина*. Мелогографія живних наспівів басейну Прип'яті : Автореф. дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / І. В. Клименко; наук. кер. Є.В. Єфремов. – Київ, 2001. – 20 с.
7. *Колесса Філарет*. Народна музика на Поліссі // Колесса Ф. Музикознавчі праці / Ф. Колесса; підгот. до друку С.Й. Грица. – Київ : Наукова думка, 1970. – С. 409–424.
8. *Луканюк Богдан*. Кілька заміток про т. зв. весільні заспіві / Б. Луканюк // СІМР-3: Матеріали / Ред.-упоряд. Б.С. Луканюк. – Львів, 1992. – С. 38–45.
9. *Луканюк Богдан, Добрянська Ліна*. Спроба мелотипології весільних ладканок і пісень західного Полісся та західної Волині // Етнокультурна спадщина Полісся / Б. Луканюк, Л. Добрянська; ред.-упоряд. В.П. Ковальчук. – Рівне, 2004. – Вип. 5. – С. 95–108.
10. *Пашина Ольга*. Календарне пісення весенне-літнього циклу юго-восточной Белоруссии // Славянский и балканский фольклор. Духовная культура Полесья на общеславянском фоне : [Сб. статей и материалов Всесоюзной научной конференции «Полесье и этногенез славян»] / О. Пашина; ред. колл. Н.И. Толстой и др. – Москва : Наука, 1986. – С. 44–55.
11. *Пісні з Волині* / Упоряд. текстів та прим. О.Ф. Ошуркевича; упоряд. нотних матеріалів М.С. Стефанишина. – Київ : Музична Україна, 1970. – 335 с.
12. *Рибак Юрій*. Обрядові пісні Верхньоприп'ятської низовини (мелоареалогія – мелотипологія – культурогенез) : дис. ... канд. мист.: 17.00.03 / Ю.П. Рибак; наук. кер. Б. С. Луканюк. – Львів, 2005. – 188 с. + Додатки: нот., карти.

Картосхеми 1–4 див. в Атласі на стор. К9 – К10

Юрій Рыбак (Ривне-Львов)

ЛОКАЛЬНЫЕ ОБРЯДОВЫЕ МЕЛОФОРМЫ В ВЕРХНЕПРИПЯТСКОМ БАССЕЙНЕ

Исследуются редкостные и локально своеобразные обрядовые песенные формы, обнаруженные в процессе фронтальных экспедиций на севере Волынской области. Таковыми являются 17 из 46 верхнеприпятских мелотипов обрядового песенного пласта. География ареалов этих напевов свидетельствует о существовании трех консервативных диалектных групп, что, очевидно, имеет свое историческое обоснование.

Ключевые слова: Верхняя Припять, обрядовые песни, локальные формы, мелотип, ареал.

Yuriy Rybak (Rivne-L'viv)

LOCAL RITUAL MELODICAL FORMS BY UPPER PRYPIAT' REGION

The rare ritual songs from the north of the Volyn district, detected during total expeditions, are investigated in the article. It is 17 from 46 upper Prypiat' region melotype. Here is three conservative dialect groups, defined by localization each of the forms, that maybe has historical interpretation.

Key words: Upper Prypiat', ritual song, local forms, melotype, meloregion.

Музичні приклади з переліком відповідних типових сюжетів

Перелік сюжетів стосується як наведених пісенних зразків,
так і похідних і споріднених варіантів відповідної форми

1. [Вітри ламають у пана сади-виногради. Св. Юрій бажає господарю достатку. Козак хоче продати коня, а той нагадує про свою допомогу під час втечі від турків і татарів]

Велимче

1. У на-шо-го па-на зо-ло-та-я го-ра Свят ве-чур свят

2. [Батько сповіщає дівчині, що до неї засилають сватів із трьох сіл, а та обирає останніх. Рогулиця/молодиця не може вийти гуляти на вулицю через лихих свекруху і свекра]

Теклино

1. Ой бро-ду бро-ду ти-ха-я во-да Ра-но-не-ра-но ти-ха-я во-да

3. [Очікування Великодня. Дівочька краса. Дівчина сіє руту, плете вінка та пускає його на воду, і до неї сватається козак. Господь випускає соловейка з ключами, який замикає зиму та відмикає літо. Із деревка будують церкву та вимальовують три ясних зірки, кожна з яких асоціюється з певною дівчиною]

Видерта

1. У-же не-да-леч-ко чер-во-не я-єч-ко Да-ла-лом да-ла-лом чер-во-не я-єч-ко

4. [Село невеселе, бо дівчата повиходили заміж і не співають = ліс невеселий, бо пташки полетіли у вирій і не щебечуть]

Видричі

1. Ой се-ло на-ше се-ло Ой се-ло на-ше се-ло Ой се-ло Вид-рец-ко-є Ой се-ло Вид-рец-ко-й...

5. [Звертання до міфічного "Володаря" з проханням відчинити ворота, за якими знаходиться дівчина]

Бузакі

1. Во - ло - дар во - ло - да - рой - ку Во - ло - дар во - ло - да - ро - й...

2. Од - чи - - ний бра - мой - ку Од - чи - ний бра - мо - й...

3.-10.

6.

Гірки

Ум - ру - - - /гу/ - /гу/

Ум - ру - - - /гу/ - /гу/

7. [На купальському святі дівчина згубила сорочку]

Гірки

1. На Ку-пай - ло хо-ди - ла Дай со^у-роч - ку спа - ли - ла

2. Ой лю - доч - ки^е жі - ноч - ки^е Ой по^у-зич - те^а мні со - роч - ки^е

3. Я в су - ло - му вкру - тю - ся Дай се^алом по^у-ко^у - тю - ся

8. [Глузування з поганого женця]

Ворокомле

1. Жни-ся за - го - не жни - ся На ме^н - не не^н ди - ви - ся

9а. [Віночок проситься у дівчат, аби ті занесли його додому. Сонце водить по полю. Господар пригощає женців горілкою]

Мокре

1. Ко-тивсь ви - но-чок по по - лю Про-сив ди - во - чок до - до - му

9б. [Потомлені жінці сподіваються на частування від господарів]

Хотешів

1. Ой об - жин - ки гос - по - да - ру й об - жин - ки

На - п'є - мо - ся го - ро - лой - ки із склен - ки^і

10. [Обполювання ритуальної обжинкової бороди і несення вінка]

Острів'я

1. Ми бо - ро - ду по - ло - ли по - ло - ли
Ми ру - чей - ки ко - ло - ли ко - ло - ли

11. [Важка праця женців]

Річниця
3

$\text{♩} \approx 92$

1. Ма - я - ло жи - теч - - - ко ма - я - ло

Й до - ки й на - /га/ ни - ви сто - я - ло

12. [Дівчина повертається з ягід і гукає на матір, щоб та готувала вечерю. Молодиця поле та нарікає на старого чоловіка]

Мала Глуша

$\text{♩} = 200$

1. Ос - та - вай - те - ся всі я - го - дой - ки в бо - - - ру

Ой бо вже я йду мо - ло - дей - ка й до - /го/ - до - - м...

13. [Передрікання шлюбу. Гірка доля невістки]

Ветли

$\text{♩} = 76$

1. Ой сі - но | сі - но по - пуд сі - ном во - да

2. Ой не плач дів - чи - ной - ко ни плач не жу - ри - ся

Пла - ка - ла ри - да - ла дів - чи - на мо - ло - да

Ще ти за - муж ни йшла а яй не вже - нив - ся

14. [За молодим визначається перша квітка, за молодою - друга, рідше навпаки]

Гупали

$\text{♩} = 180$

Пер - ша кві - той - ка мо - лодий Ю - роч - ка На - ши вок - на ми - га - ють

На - ши вок - на ми - га - ють А две - ри скри - па - ють А піч - ка ре - го - че

Бо ко - ро - ва - ю хо - - че Бо ко - ро - ва - ю хо - - че

15.

Локутки

$\text{♩} = 200$

1. А І - ва - ньо з - за гір ви - їжд - жа - - - є

Йо - го ба - тень - ко хо - ро - ше ви - рад - жа - - є

16. [Настанови молодому перед приїздом до молодої]

Забужжя

$\text{♩} = 96$

1. Ка - ли - но - вий мос - те гни - ся не ло - ми - ся Наш ми - лий Бо - же гни - ся не ло - ми - ся

17. [Припрохування гостей до частування]

Седлище

♩. 120

1. Про-си-мо вас Гос-ті-те-ся в нас Не-да-ле-ка сто-ро-на Про-си-мо вас
Ни-ве-ли-ка чу-жи-на

2. Про-сить сват Про-сить сва-ха Ще й сва-то-ва доч-ка Про-си-мо вас
Ще й су-сі-доч-ка

Джерела нотних прикладів (Архів ЛЕЛ)

- 1 – записав 16.07.1971 р. Олекса Ошуркевич у с. Велимче Ратнівського р-ну від Марії Вакуліч (прибл. 50 р.) та Марії Чих (прибл. 30 р.).
- 2 – зап. 19.08.2001 р. Юрій Рибак, Ліна Добрянська у с. Теклино Камінь-Каширського р-ну.
- 3 – зап. 2.08.2002 р. Ю. Рибак у с. Видерта Камінь-Каширського р-ну від гурту жінок: Галини Назарук (1947 р.н., 8 кл.), Варвари Шумік (1938 р.н., 7 кл.), Марії Горло (1948 р.н., 8 кл.), Любові Чикиди (1961 р.н., 10 кл.), Олени Матвійчук (1942 р.н., 7 кл.), Ольги Малащук (1956 р.н., нар. у с. Ворокомле цього ж р-ну, освіта сер./спец., працює бібліотекарем).
- 4 – зап. 4.08.2002 р. Ю. Рибак, Л. Добрянська, Лариса Лукашенко, Антоній Поточняк у с. Видричі Камінь-Каширського р-ну від Ганни Павляшик (1955 р.н., сер./спец. освіта, працює зав.клубом).
- 5 – зап. 05.08.2002 р. Ю. Рибак у с. Бузакі Камінь-Каширського р-ну від Ганни Антонюк (1934 р.н., нар. у с. Козел цього ж р-ну).
- 6 – зап. 5.07.1996 р. Ю. Рибак у с. Гірки Любешівського р-ну від Анастасії Солохи (1912 р.н., 3 кл.).
- 7 = 6.
- 8 – зап. 10.10.1997 р. Ю. Рибак у с. Ворокомле Камінь-Каширського р-ну від Василини Шевчик (1934 р.н., 4 кл.).
- 9б – зап. 21.07.1999 р. Ірина Федун, Л. Добрянська у с. Мокре Старовижівського р-ну від Анастасії Ковальчук (1936 р.н., 4 кл.) та Євдокії Потапчук (1940 р.н., 7 кл.).
- 9в – зап. 21.07.2001 р. Ю. Рибак, Л. Добрянська, І. Федун у с. Хотешів Камінь-Каширського р-ну від гурту жінок: Марії Куяви (1928 р.н., нар. у с. Добре, із 1948 р. проживає у Хотешові), Ульяни Куцик (1935 р.н.), Єлизавети Дуди (1938 р.н.), Ульяни Дуди (1924 н.р. нар. у с. Добре, із 1948 р. проживає у Хотешові).
- 10 – зап. 5.07.1999 р. Ю. Рибак у с. Острів'я Любомльського р-ну від Євдокії Омельчук (1930 р.н., 4 кл.), Марфи Королюк (нар. 1916 р. у Сибіру, а в Острів'я повернулася із сім'єю приблизно у 5 років) та Тетяни Зенюк (1935 р.н.).
- 11 – зап. 2.07.1996 р. Ю. Рибак у с. Річиця Ратнівського р-ну від Окуліни Костючик (1934 р.н.).
- 12 – зап. 2.07.1996 р. А. Поточняк у с. Мала Глуша Любешівського р-ну від Надії Денисюк (1920 р.н., 4 кл.) і Зінаїди Денисюк (1945 р.н., с/спец. освіта, нар. у с. Велика Глуша).
- 13 – зап. 4.07.1996 р. Ю. Рибак, А. Поточняк у с. Ветли Любешівського р-ну від гурту жінок: Ніни Зусько (1935 р.н., с/спец., працювала бібліотекарем, головою с/р, нар. у с. Гірки, із 1954 проживає у Ветлах), Марії Вакулік (1930 р.н., 1 кл.), Ганни Таранович (1924 р.н., 5 кл.).
- 14 – зап. 18.06.1999 р. Ю. Рибак у с. Гупалі Любомльського р-ну від Марії Богдан (1929 р.н., 3 кл.) і Пріські Лукашук (1928 р.н., 2 кл.).
- 15 – зап. 18.07.2000 р. Василь Коваль у с. Локутки Любомльського р-ну від Ганни Оксюті (1924 р.н., б/о) та Ганни Коваль (1933 р.н., 4 кл.).
- 16 – зап. 17.07.2000 р. Ю. Рибак, І. Федун у с. Забужжя Любомльського р-ну від Анастасії Панасюк (1929 р.н., 4 кл.) та Пелагеї Піщанюк (1925 р.н., 6 кл.).
- 17 – зап. 4.07.1998 р. Л. Добрянська, Богдан Завітій у с. Седлище Любешівського р-ну від Катерини Капець (1927 р.н., 5 кл.).

Список картографованих населених пунктів (за порядком адміністративних номерів 1987 р.)

Камінь-Каширський район	Любешівський район	Любомльський район	831	Гірники
234 Боровне	602 Любешів	655 Шацьк	832	Броди
235 Житнівка	603 Великий Курінь	656 Мельники	837	Жиричі
237 Оленіно	604 В'язівне	660 Коцюри	840	Якушів
238* Кримне (з 1987 р. приєднане до с. Броніця)	609 Березичі	666 Гуца	841	Залухів
239 Бузакі	612 Бихів	667 Вишнівка	845	Щитинська Воля
241 Обзир Великий	614 Бірки	670 Забужжя	846	Замшани
245 Видерта	615 Витуле	672 Вербівка	848	Здомишель
246 Видричі	616 Велика Глуша	673 Гороховище	851	Кортеліси
248 Теклине	617 Невір	674 Локутки	857	Млинове
249 Воєгоща	619 Ветли	675 Новоугрузьке	865	Річиця
250 Ворокомле	620 Гірки	676 Столинські Смоляри	868	Самари
251 Грудки	622 Мукошин	677 Рогові Смоляри	874	Мале Оріхове
254 Освіці	623 Деревок	684 Згорани	878	Язавні
257 Добре	624 Дольськ	685 Гупалі	879	Тур
270 Нові Червища	626 Шлапань	687 Сильне	880	Щедрогір
271 Рудка-Червинська	627 Залаззя	706 Піща	884	Межисить
272 Нуйно	629 Залізниця	707 Затишся		Старовижівський район
275 Піщане	630 Лобна	709 Острів'я	958	Текля
276 Пнівню	632 Зарудчі	711 Сокіл	960	Залюття
278 Волиця	633 Бучин	726 Рівне	962	Мокре
283 Іваномисль	634 Підкормілля	729 Ростань	963	Рокита
284 Раків Ліс	637 Люб'язь	732 Пулемець	965	Кримне
286 Сошичне	638 Мала Глуша	733 Хрипськ	967	Любохини
287 Запруддя	639 Щитинь	738 Світязь	969	Нова Вижва
288 Тоболи	640 Седлище	740 Підманове	974	Чевель
289 Старі Червища	641 Угриничі	790 Пульмо	978	Седлище
290 Хотешів	642 Судче		980	Буцинь
	643 Березна Воля	Ратнівський район	982	Секунь
	644 Хоцунь	819 Заболоття	984	Грабове
	646 Цир	820 Заліси	986	Синове
	647 Лахвичі	821 Ратне	992	Соколище
	649 Бірки	826 Велимче		

